

„A minőség – innovációs 2017” pályázat konferenciája
FM Darányi Ignác terem, 2017. nov. 7.

Magyar agrár-innováció és európai újdonság: TájGazda[®] minőségtanúsítás

Csibor Géza dr. Márai Géza

A tájgazda minőségtanúsítási program keretében az elmúlt 6 évben (2012-től) végzett kiterjedt **kutatómunkánk** eredményeit felhasználva,

valamint támaszkodva az Európai unió minőségügyi szabályozásaira, rendelkezéseire és az uniós minőségtanúsítás már kialakult, széles körű gyakorlatára (az EU-ban több mint 400 akkreditált minőségtanúsítási rendszer működik!),

továbbá figyelembe véve az ezekben meglévő bizonyos hiányosságokat,

fojtattuk le a szükség szerint igen sorétű hazai **fejlesztési** munkánkat, mely minden szakmai területet figyelembe vesz, és kiemelten igazodik a speciális magyar mezőgazdasági és élelmiszeripari helyzethez és igényekhez.

Ezzel új és átfogóan megalkotott (minden ágazatra, alapanyagra és feldolgozott termékre kiterjedően) minőségtanúsítási rendszer dolgoztunk ki.

A mindezeken alapulóan és a hazai – nemzetközi agráriumi gyakorlatban is megvalósítható **innovációs** megoldások adják a TájGazda Minőségtanúsítási program alkalmazási, hitelességi és környezetbiztonsági alapjait, amelyeknek kiemelt és jellemző területei a következők:

1. A célkitűzések megvalósításának jelenlegi állása és szakmai tartalma

- A. 1.1 Az SZTNH 2014 szeptember 2-i, M1302807/8 ügyszámú határozata szerint a TájGazda® név és színes ábrás védjegy – tanúsító és nemzeti jelleggel - lajstromozásra (regisztrálásra) került 213 388 szám alatt.

B. Mindezek alapján a TájGazda® tanúsítási program országosan meghirdethetővé és minden termelési ágazatra kiterjeszhetővé vált, valamint fel tudja vállalni a minőségbiztosítás folyamatában kiemelten és egyedülállóan az alapanyagok tanúsítását, amelyre épülve és lánctanúsítás formájában akár az élelmiszerekig felépített és a rövid láncúságot elősegítő (REL) rendszer szerint is megvalósíthat.

2. A TájGazda tanúsítási program rendszerelméleti, hitelesség biztosítási, előírás szerinti felépítése és működtetése a következő struktúrában és feladatokkal valósítható meg:

Szervezeti ábra

Védjegy tulajdonosok

Civil szervezet

Célja a tájgazdálkodás, a tájjellegű növénytermelés és állattartás, a tájjellegű termékek fogyasztásának, a tájjellegű alapanyagokon és termékeken alapuló vendéglátás népszerűsítése.

Tagjai lehetnek: gazdák, termelők, termék előállítók, fogyasztók, érdeklődők.

Feladata a TájGazda tanúsítást megszerezni és fenntartani akaró gazdák informálása, segítése, véleményük összegyűjtése a rendszer fejlesztése érdekében.

Gazdasági társaság (Kft.)

A civil szervezet jelzésére megkezdzi a civil szervezetnél jelentkezett gazda, termelő, termék-előállító, vendéglátó tanúsításának folyamatát, megszervezi az ehhez szükséges szakértői munkákat, megbízza a szaktanácsadó, minősítő, tanúsító, védjegy bizottság szervezeteket.

A **szaktanácsadást** végző önálló jogi személyiségű vállalk. segíti a TájGazda partnereknek a termelési előírások megfelelő színvonalú teljesítését, és a gazdálkodók felkészítését, oktatását.

Az **auditokat** végző önálló jogi személyiségű vállalkozás értékeli a termelési előírásoknak megfelelés mértékét, valamint az javaslatot tesz a Tanúsító és Védjegy Bizottság felé a védjegy odaítélés eldöntésére.

A független és országos Tanúsító és **Védjegy Bizottság** és ennek középtájkénti előkészítő részlege folyamatosan jogi személyként végzi a tanúsító védjegyezésre vonatkozó tevékenységét.

3. A tanúsított tájgazdálkodás (ti. TájGazda® program) megvalósításának, a termelési előírásoknak és az ellenőrzéseknek a tájak zonális (térinformatikai) lehatárolódásán és a termőhelyek meghatározásán, valamint az egyszerűen bevezethető – alkalmazható és gazdaságos működtetésen kell alapulnia.

3.1.) Az eddigiekben a szakirodalmi adatok és a gyakorlati tapasztalatok szerint hazánkban nem alakultak ki olyan hiteles, költségeiben a gazdálkodási támogatási keretben maradó és a termelésben is eredményesen alkalmazható tanúsítási programok, amelyek a meglehetősen bonyolult és széttagolt tájgazdálkodás tanúsítását, országos léptékben lehetővé tehetnék volna.

3.2.) A TájGazda tanúsítási program a termelési előírásokban az újszerű, Európában egyedi, ún. kettős vonalvezetésű, tájgazdálkodást jól meghatározó technikával, valamint a táj fogalmának újra értelmezésével kívánja a gyakorlati megvalósítást elősegíteni (pl. a lehető legkevesebb termelési előírástípus).

4. 4.A TájGazda tanúsítási program rendszer -létrehozása és előírás szerinti felépítésének végrehajtása.

4.1.) A tájgazdálkodás tanúsításának rendszerbe foglalt gyakorlati megvalósíthatóságához tisztázni kellett néhány kulcskérdést, miszerint a tájak igen sokszínű, mozaikos előfordulását egyrészt hogyan tudjuk egyszerű, gyakorlatias és az adott tájgazdálkodással a tanúsítás részére rendszerszerűen felhasználhatóvá tenni,

másrészt mennyire valósítható meg, hogy a konkrét tájra vonatkozó termelési előírástípusokat – a tanúsítás végrehajthatósága jogos igényének megfelelően – a lehető legkisebb számúra lehessen csökkenteni?

A kettős kérdéssor megoldásához először le kellett fektetni a tájgazdálkodást meghatározó legfontosabb szempontokat és körülményeket a következők szerint:

4.2.) A tájgazdálkodás lehetőségét közel teljes körűen meghatározó (növénytermesztés, állattartás, tapasztalatok, hagyományok szerinti) legfontosabb gazdálkodás-alkalmassági jellemzők az alábbiak:

- a. Földrajzi elhelyezkedés és a domborzati állapot (benne pl. az erózió-defláció mértéke, a lejtőkategóriák, a kitettség stb.).
- b. A klimatikus viszonyok (pl. aszályhajlam, nagyfény-tartam, léghőmérséklet, csapadék, biomassa klímapotenciál stb.).
- c. A környezetérzékenység és a földhasználat adottsága, meghatározottsága és a gazdálkodás növényi, állati stb. lehetőségei.
- d. Speciálisan a felszín alatti és a felszíni vízgazdálkodási és vízvédelmi adottságok, a klíma- és termőföldvédelmi igények és a természetvédelmi területek érintettsége.
- e. A termőtalajok fizikai állapota, mint pl. a fizikai talajféleségek, a vízgazdálkodási tulajdonságok, a termőréteg vastagsága, a talajértékszámok.
- f. A termőtalajok kémiai-biológiai állapota, mint a kémhatás és a mészállapot, a szerves-anyag féleség és készlet, az agyagásványok minősége.
- g. A talaj típusait és altípusait vegyes tulajdonságok határozzák meg (fizikai, kémiai, biológiai).